

NAUJIENLAIŠKIS, 2018 M. GRUODIS NR. 6

DRAUSTI ŪKINIUS GYVŪNUS BUS LENGVIAU

Nuo 2019 m. sausio 1-osios padidinama Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (KPP) priemonės „Rizikos valdymas“ veiklos srities „Pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokos“, susijusios su ūkinių gyvūnų draudimo įmokų kompensavimu, teikiamos paramos dalis ir sumažinamas draudimo nuostolio slenkstis.

Paramos intensyvumas nuo buvusių 65 proc. didinamas iki 70 proc. Tokia dalimi bus kompensuojamos sumokėtos draudimo įmokos sumos (neviršijant apskaičiuotos didžiausios kompensuotinos draudimo įmokos sumos dydžio). Vadinasi, jei anksčiau būdavo kompensuojama 65 Eur draudimo įmokos, tai pagal naująją tvarką bus kompensuojama 70 Eur, jeigu ta įmoka siekia 100 Eur.

Parama mokama neatsižvelgiant į tai, ar draudžiamasis įvykis įvyko ar ne.

Pareiškėjas sudaromoje draudimo sutartyje turi numatyti sąlygą prisiimti tam tikrą nuostolių dalį. Anksčiau nuostoliai turėjo sudaryti daugiau kaip 30 proc. pareiškėjo vidutinės metinės praėjusių trejų metų laikotarpio draudžiamosios ūkinių gyvūnų rūšies vertės. Dabar draudėjo nuostolio slenkstis (t.y. galima draudimo išmoka esant mažesnei žalai) yra sumažintas iki 20 proc. Taigi, jei iki šiol kritusių gyvūnų vertė sudarydavo 25 proc. vidutinės metinės vertės, tai buvo nedraudiminis įvykis, o pasikeitus tvarkai, jau bus traktuojamas kaip draudiminis.

Komercinis pasiūlymas ar paslaugų pirkimas?

Kad patirtos išlaidos (draudimo įmokos) būtų laikomos tinkamomis finansuoti, svarbu tinkamai sudaryti draudimo sutartį. Tai pirmasis žingsnis, kurį turi žengti ūkininkas.

Kai perkamų ūkinių gyvūnų draudimo paslaugų vertė mažesnė nei 58 tūkst. Eur, draudimo sutarčiai sudaryti reikia gauti ne mažiau kaip trijų skirtingų draudimo įmonių komercinius pasiūlymus. Tuo atveju, jei pareiškėjas, apklausęs ne mažiau kaip tris draudikus, trijų komercinių pasiūlymų negauna, teikdamas paraišką turi įrodyti, kad dėl pasiūlymo kreipėsi. Šiuo metu ūkinių gyvūnų draudimo paslaugą teikia penkios draudimo įmonės.

Kai ūkinių gyvūnų draudimo paslaugų vertė siekia 58 tūkst. Eur ir daugiau, organizuojamas draudimo paslaugų pirkimas, kaip numato Projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklės.

NAUJIENLAIŠKIS, 2018 M. GRUODIS NR. 6

Svarbus tarpininkas – savivaldybė

Antrasis žingsnis – paraiškos teikimas. Paramos paraiškos pagal KPP priemonę pasėlių, gyvūnų ir augalų draudimo įmokoms kompensuoti, kaip numato įgyvendinimo taisyklės, teikiamos savivaldybės, kurioje įregistruota žemės ūkio valda, administracijai. Kad išlaidos būtų pripažintos tinkamomis, svarbu, kad visa pagal draudimo sutartį mokėtina įmoka būtų sumokėta po paramos paraiškos pateikimo savivaldybei dienos.

Pasibaigus draudimo sutarčiai ar ją nutraukus, savivaldybei pateikiami mokėjimus patvirtinantys dokumentai. Savivaldybė taip pat gali priimti sprendimą dėl paramos gavėjo išlaidų kompensavimo taikydama avansinį mokėjimą. Duomenis apie lėšų poreikį ūmonėms kompensuoti savivaldybės deklaruoja informacinėje sistemoje ŽŪMIS.

Ką atskleidė pirmųjų metų patirtis

Rizikos valdymas ūkiuose pastaraisiais metais vis aktualesnis. Su naujais iššūkiais tenka susidurti ne tik augalininkystės, bet ir gyvulininkystės, paukštininkystės ūkiams.

Pirmieji rizikos valdymo priemonės rezultatai buvo įvertinti baigiantis 2016 m. Draudimo įmokoms kompensuoti iš viso buvo gauta 430 paraiškų, iš jų dauguma – (384) pasėlių ir augalų draudimo įmokoms kompensuoti. Gyvūnų draudimo įmokoms kompensuoti pirmaisiais KPP paramos priemonės veikimo metais susidomėjo aštuoniskart mažiau pareiškėjų.

Daugiausia tai buvo pieninių veislių galvijų ir kiaulių augintojai, tarp pareiškėjų draudimo įmokų kompensacijai buvo ir kitų gyvulių rūšių, naminių paukščių augintojų. Bendras apdraustų ūkinių gyvūnų skaičius sudarė daugiau nei 2,3 mln.

Pagrindinė sąlyga – drausti nuo kritinių ligų

Ūkininkams aktualios įvairios gyvūnų ligos ar sužeidimai, kiti draudiminiai įvykiai, tačiau draudimo įmokos kompensuojamos tik tuo atveju, jei gyvūnai yra apdrausti nuo pavojingų užkrečiamųjų ligų, kurių protrūkį pripažįsta Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir dėl kurių paprastai tektų išnaikinti visus rizikos grupės gyvūnus.

Šių kritinių ligų sąrašas ilgainiui plečiamas. Dabar jame – apie tris dešimtis pavojingų ligų.

Tai galvijų maras, avių ir ožkų maras, kiaulių vezikulinė liga, mėlynojo liežuvio liga, Tešeno liga, avių (ožkų) raupai, Rifto slėnio karštinė, gumbelinė, afrikinė arklių liga, vezikulinis stomatitas, Venesuelos arklių virusinis encefalomyelitas, klasikinis kiaulių maras, afrikinis kiaulių maras, kontaginė galvijų pleuropneumonija, paukščių gripas, Niukaslo liga, snukio ir nagų liga, Aujeskio liga, juodligė, galvijų tuberkuliozė, galvijų bruceliozė, enzootinė galvijų leukozė, avių ir ožkų bruceliozė (*B. melitensis*), infekcinė galvijų

NAUJIENLAIŠKIS, 2018 M. GRUODIS NR. 6

pleuropneumonija, pasiutligė, užkrečiamosios spongiforminės encefalopatijos (USE), salmoneliozė (zoonozinė salmonelė), Q karštinė, kergimo liga, anemija, įnosės.

Ne visos šios ligos šiuo metu yra aktualios ar buvo registruotos Lietuvoje. Tačiau veterinarijos specialistai perspėja, kad nemalonios staigmenos yra tikėtinos nepaisant visų atsargumo priemonių.

Vyksta ligų stebėseną

Šiais metais Vilkaviškio r. Vištyčio bei Kybartų seniūnijose bei Šakių r. Slavikų sen. dėl leukozės tiriamos visos bandos. Vilkaviškio r. nustatyta 13 židinių – tiek pat, kaip ir pernai. Šakių r. užkratas rastas 4 bandose.

Pagėgių savivaldybėje nustatyti 4 ligos atvejai. Pavieniai leukozės židiniai taip pat patvirtinti Ignalinos, Šilutės, Pasvalio, Ukmergės r.

Kilus klausimų dėl draudimo prašome kreiptis į ŽŪM I ES paramos skyriaus patarėją Edvardą Makšecką el. paštu: Edvardas.Makseckas@zum.lt

ATSISAKANTIEMS AUGINTI KIAULES – 100 EURŲ IŠMOKA

Kiaulių laikytojai, atsisakantys jų auginimo afrikinio kiaulių maro paliestuose šalies regionuose ir norintys gauti kompensacijas, paraiškas savivaldybėms dar gali pateikti iki 2019 m. vasario 1 d.

Sąlygas atitinkantiems pareiškėjams bus mokama 100 eurų išmoka už kiekvieną paskerstą kiaulę.

Pagalbos teikimo kiaulių laikytojams skatinant vykdyti afrikinio kiaulių maro prevencijos priemones taisyklės žemės ūkio ministras patvirtino dar 2018 m. rugpjūčio mėnesį. Paraiškas kviečiami teikti atsisakantieji kiaulių auginimo, jeigu jų kiaulių laikymo vietos yra rajonuose, kuriuose 2018 metais nustatyti afrikinio kiaulių maro (AKM) atvejai šernuose arba kiaulėse.

Primename, kad pagalbą gali gauti pareiškėjai, kurie paskutinį mėnesį prieš taisyklių įsigaliojimą laikė nuo 1 iki 100 suženklintų bei registruotų kiaulių ir iki 2018 m. gruodžio 31 d. visas jas paskerdė. Taip pat jeigu sudarė sąlygas Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai (VMVT) ištirti skerdžiamas kiaules laboratorijoje dėl AKM bei įsipareigos 3 metus nuo pagalbos skyrimo dienos nelaikyti kiaulių.

NAUJIENLAIŠKIS, 2018 M. GRUODIS NR. 6

Paraiškų priėmimo laikotarpiu pareiškėjams reikia kreiptis į savivaldybės administraciją pagal fizinio asmens gyvenamąją vietą arba juridinio asmens buveinės adresą.

Kilus klausimų prašome kreiptis į ŽŪM Gyvulininkystės ir veslininkystės skyriaus patarėją Giedrę Tamkuvienę el. paštu: Giedre.Tamkuviene@zum.lt

DAUGĖJA PRIPAŽINTU ŽEMĖS ŪKIO KOOPERATYVU

Kooperacija mūsų šalies žemdirbiams, ypač smulkiesiems, yra ypač svarbi. Tai – viena iš galimybių sustiprėti ir išsilaikyti rinkoje. Žemės ūkio ministerijos iniciatyva prieš dvejus metus patobulinus Kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymą, vis daugiau kooperatyvų pripažįstami žemės ūkio kooperatyvais.

Žemės ūkio ministerija 2018-2019 m. kalendoriniais metais žemės ūkio kooperatyvais pripažino 26 kooperatyvus. Jų vykdomos veiklos pačios įvairiausios: vaisių, uogų ir daržovių sulčių gamyba, sandėliavimas ir saugojimas, mėsos produktų gamyba, žalio pieno supirkimas, galvijų auginimas, sėklininkystė, paslaugų žemės ūkiui teikimas, įvairi didmeninė prekyba ir kt.

2017-2018 m. ŽŪM pripažinimo sulaukė 22 kooperatyvai.

Lietuvoje pripažinimą jau yra gavę apie 200 žemės ūkio kooperatyvų.

Sugriežtinti pripažinimo žemės ūkio kooperatyvu reikalavimai leidžia iš kitų ūkio sektorių kooperatyvų tiksliau išskirti žemės ūkio kooperatyvus, realiai atstovaujančius žemdirbių interesams. Pripažinto žemės ūkio kooperatyvo dauguma narių turi būti žemdirbiai. Toks kooperatyvas privalo daugiau kaip 50 proc. visos savo veiklos (produktų supirkimas, prekių pardavimas, paslaugų teikimas) vykdyti su kooperatyvo nariais.

Svarbu ir tai, kad pripažinti žemės ūkio kooperatyvai turi didesnes galimybes gauti paramą per investicines priemones, modernizuotis ir plėstis.

Kilus klausimų prašome kreiptis į ŽŪM Vyriausiąjį patarėją Rimantą Krasuckį el. paštu: RimantasK@zum.lt

NAUJIENLAIŠKIS, 2018 M. GRUODIS NR. 6

RUBRIKA: DAŽNIAUSIAI ŪKININKŲ UŽDUODAMI KLAUSIMAI SUSITIKIMŲ RAJONUOSE METU

ŽEMĖS TVARKYMO IR ADMINISTRAVIMO POLITIKA, ŽEMĖS REFORMA (PIRKIMAS, PARDAVIMAS, NUOMA)

Nuo 2014 m. gegužės 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymui, laisva valstybinė žemės ūkio paskirties žemė neparduodama, išskyrus Įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje numatytus tris atvejus:

- 1. statiniams ir įrenginiams eksploatuoti naudojamus žemės ūkio paskirties žemės sklypus;**
- 2. naudojamus asmeninio ūkio žemės sklypus;**
- 3. įsiterpusius valstybinės žemės ūkio paskirties žemės plotus.**

Įstatymų leidėjas apsisprendė, kad likę laisvi valstybinės žemės ūkio paskirties žemės plotai, yra **nuomojami, sudarant ilgalaikės nuomos sutartis iki 25 metų**. Atsižvelgiant į šį principinį įstatymų leidėjo apsisprendimą ir tai, kad neatsirado naujų aplinkybių, kurių pagrindu galėtų būti persvarstytas toks sprendimas (laisvos valstybinės žemės ūkio paskirties žemės nepadaugėjo), Žemės ūkio ministerijos nuomone, nėra tikslinga vėl grįžti prie valstybinės žemės ūkio paskirties žemės pardavimo.

Pirmumo teisę išsinuomoti žemės ūkio paskirties žemės sklypus be aukciono turi:

- fiziniai asmenys, įregistravę ūkininko ūkį Lietuvos Respublikos [ūkininko ūkio įstatymo](#) nustatyta tvarka arba turintys dokumentą, patvirtinantį profesinį pasirengimą ūkininkauti, išduotą pagal žemės ūkio ministro patvirtintus ūkininko arba jo partnerio (partnerių) profesinio pasirengimo ūkininkauti reikalavimus;

- Lietuvos arba užsienio juridiniai asmenys ar kitos užsienio organizacijos – žemės ūkio produkcijos gamintojai, kurių metinės įplaukos iš prekinės žemės ūkio produkcijos realizavimo sudaro daugiau kaip 50 procentų visų gaunamų pajamų.

Pasibaigus valstybinės žemės nuomos sutarties terminui, nuomininkas, kuris tvarkingai vykdė, pagal sutartį prisiimtus įsipareigojimus, turi pirmenybės teisę ją atnaujinti.

Žemės įstatymo projektas. Siūloma prailginti maksimalų galimą žemės ūkio paskirties žemės nuomos terminą iki 50 m. ir numatyti galimybę pratęsti žemės ūkio paskirties žemės nuomos terminą maksimaliai, o ne sutartyje nurodytam terminui.

Pasibaigus žemės nuosavybės teisių į žemę atkūrimui, bus sprendžiama dėl likusios laisvos žemės fondo žemės naudojimo, valdymo ir pan.

NAUJIENLAIŠKIS, 2018 M. GRUODIS NR. 6

NAUJOVĖS NUO 2019 M. ŪKININKAUJANTIEMS EKOLOGINIUOSE ŪKIUOSE.

Šiuo metu keičiamas įsakymas „Dėl ekologinio žemės ūkio taisyklių patvirtinimo“. **Juo naujai įvardijamos neatitiktys, radus neleistinų ekologinėje gamyboje medžiagų. Atitinkamai bus švelninamos sankcijos, keičiant susijusius teisės aktus. Siekiant ūkio subjektams, sertifikuojantiems ekologinę gamybą, suteikti platesnes galimybes gerinti dirvožemį, tinkamų dirvožemį gerinančių augalų sąrašas bus papildytas šiais pupiniais augalais:** lubiniais, pupomis, seradėlėmis, vikiais ir žirniais. Taip pat ateinančiais metais planuojama detalizuoti reikalavimus dėl dirvožemio ėminių ėmimo.

DĖL EKOLOGINIO IR INTENSYVAUS ŪKIO. KODĖL DINGO EKOLOGINIUOSE ŪKIUOSE APAUGINĖS JUOSTOS?

Pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 375 „Dėl Ekologinio žemės ūkio taisyklių patvirtinimo“ 1 punktą „apsauginė juosta – ūkio subjekto nustatyto pločio vizualiai išsiskirianti teritorija ekologinės gamybos plotams nuo taršos apsaugoti“.

Pagal to paties įsakymo 45 punktą „Laukams, išskyrus ekologinei bitininkystei naudojamus laukus, gali būti suteikiamas pereinamojo laikotarpio arba ekologinės gamybos statusas, jeigu ekologinės gamybos ūkio subjektai įvertina užteršimo neleistinomis ekologinėje gamyboje medžiagomis sertifikuojamų žemės ūkio naudmenų ir (ar) pasėlių plotų, besiribojančių su magistraliniais keliais ir (arba) neekologinės gamybos būdu dirbamais žemės plotais, riziką ir pasirenka tokio pločio apsauginę juostą, kad sertifikuojami plotai ir (arba) juose auginamos kultūros nebūtų užteršti neleistinomis ekologinėje gamyboje naudoti medžiagomis“.

Pagal to paties įsakymo 46 punktą „Apsauginėje juostoje privaloma laikytis ekologiškai gamybai keliamų reikalavimų, tačiau jai apsėti ar apsodinti gali būti naudojama tiek ekologiška, tiek neekologiška augalų vegetatyvinė dauginamoji medžiaga (taip pat sėkla), neturinti sėklos sertifikato. Apsauginės juostos nesertifikuojamos ir jose išauginta produkcija negali būti tiekiamą rinkai paženklinta kaip susijusi su ekologine gamyba. Apsauginės juostos plotis turi būti ne platesnis kaip 10 metrų, nebent sertifikavimo įstaiga pritaria ūkio subjekto iš anksto jai pateiktam pagrindimui raštu dėl platesnės apsauginės juostos pločio. Apsauginėje juostoje gali būti laikomas juodasis pūdymas, nesilaikant Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų apraše nurodyto reikalavimo juodąjį pūdymą iki kiekvienų metų lapkričio 1 d. apsėti arba apsodinti žemės ūkio augalais“.

Apsauginės juostos niekur nedingo, jos yra rekomendacinės. Ūkininkai patys turi įsivertinti kaimyninės taršos neleistinomis ekologinėje gamyboje medžiagomis riziką ir įsirengti apsaugos juostas, arba jų neįsirengti. Jei ūkininkas nemato kaimyninės taršos rizikos, jis tikriausiai pasirinks sertifikuoti pasėlius ir gauti ekologišką derlių.

NAUJIENLAIŠKIS, 2018 M. GRUODIS NR. 6

DĖL KVAPŲ. YPATINGAI GYVULININKYSTEI BEI TREŠIANT LAUKUS ORGANINĖMIS TRAŠOMIS TURI BŪTI NUMATYTA IŠIMČIŲ, GALIOJANČIŲ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLAI, VYKDOMAI AGRARINĖSE TERITORIJOSE.

Žemės ūkio ministerija supranta žemės ūkio subjektų nuogąstavimus. Šiuo metu Sveikatos apsaugos ministerija yra sudariusi darbo grupę, svarstančią kvapų reglamentavimo peržiūrą. Į šią grupę Ministerijos prašymu buvo paskirtas ir Ministerijos atstovas. Kol kas darbo grupė nepatiekė jokių siūlymų dėl galimų kvapų kontrolės griežtinimo.

Ministerija ne kartą yra išsakiusi nuomonę, kad vertinant kvapus, būtina atsižvelgti į sektoriaus specifiką, vietos sąlygas. Teisės aktų nustatyta tvarka derinant pakeitimus, šios nuomonės taip pat bus laikomasi.

SITUACIJA PIENO ŪKYJE. NESĄŽINGŲ VEIKSMŲ ĮSTATYMAS. PIENO GAMINTOJŲ SKIRSTYMAS Į GRUPES.

Ūkio subjektų, perkančių-parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo keitimo projektas yra parengtas ir derinamas su pieno sektoriaus atstovais. Š. m. lapkričio 21 d. bei gruodžio 20 d. buvo svarstytas Pieno tarybos posėdyje.

Pieno tarybos posėdyje 2018-12-20 nutarta:

- 1. Galutinį suderintą įstatymo projektą numatoma teikti LRS pavasario sesijai, kuri prasidės 2019 m. kovo 10 d.**
- 2. Iki sekančio Pieno tarybos posėdžio (*numatomas 2019 m. sausio pabaigoje*) Pieno tarybos nariai išnagrinės Žemės ūkio rūmų pateiktą teisinę išvadą dėl „Pieno“ įstatymo projekto ir pateiks savo nuomonę.**
- 3. Išgryninti pasiūlytus pieno kainodaros formavimo būdus, kai bazinių pieno sudėties rodiklių kaina nustatoma:**
 - pagal žalio pieno pardavėjų grupes,
 - derantis laisvai dėl kainos dydžio ir(ar) pagal susitartą kainos apskaičiavimo formulę.
- 4. Principinius sprendimus priimti gavus Europos Sąjungos Teisingumo teismo (ETT) Generalinio advokato išvadą dėl šio Įstatymo nuostatų atitikimo ES teisei, kurios bus pateiktos 2019 m. vasario 26 d. (tikėtina, kad po 2 mėn. po šios išvados pateikimo ETT pateiks galutinį sprendimą).**

NAUJIENLAIŠKIS, 2018 M. GRUODIS NR. 6

Esminiai pokyčiai numatyti minėtame įstatymo projekte:

1. Numatoma lankstesnė pieno kainodaros sistema. Bazinių pieno sudėties rodiklių kaina žalio pieno pirkėjo ir žalio pieno pardavėjo bendru sutarimu turi būti nustatoma pagal žalio pieno **pardavėjų grupes** ir /arba **derantis laisvai** dėl bazinių pieno sudėties rodiklių kainos dydžio ir /ar bazinių pieno sudėties rodiklių kainos apskaičiavimo formulės.

2. Siūloma sustambinti pieno gamintojų grupes.

Pieno pardavėjai, suskirstyti į grupes kiekvieną įskaitinį laikotarpį **pagal parduodamo natūralaus riebumo žalio pieno kiekį per vieną dieną ir pagal žalio pieno pristatymo pieno pirkėjams būdą:**

- kai žalias pienas paimamas tiesiogiai iš ūkio ar žalias pienas pristatomas tiesiogiai į žalio pieno perdirbimo įmonę:

pirmoji – iki 500 kg įskaitytinai,

antroji – daugiau kaip 500 kg – 1000 kg įskaitytinai,

trečioji – daugiau kaip 1000 kg – 5000 kg įskaitytinai,

ketvirtoji – daugiau kaip 5000 kg – 10 000 kg įskaitytinai,

penktoji – daugiau kaip 10 000 kg.

- kai žalias pienas perkamas per pieno supirkimo punktus:

pirmoji – iki 200 kg įskaitytinai,

antroji – daugiau kaip 200 kg.

Dėl pieno grupių reikalingumo ir ribų nustatymo pieno rinkos dalyvių nuomonės išsiskiria.

3. Nustatoma aiški ir skaidri priedų mokėjimo tvarka. Priedų rūšys ir jų dydžiai paskelbti ir aiškūs, už ką yra taikomi.

4. Nustatoma, kad informacija apie mokėtas kainas ir priedus turi būti viešinama.

